

VAR REFERANSE
18/11994

DERES REFERANSE

DATO
03.04.2019

Merknader - endelig rapport

1. Sakens bakgrunn

Finanstilsynet viser til stedlig regnskapsførertilsyn avholdt den 13. desember 2018. Finanstilsynet oversendte den 14. februar 2019 foreløpige merknader og tilsynsrapport. Selskapets tilsvarende er mottatt i brev datert 7. mars 2019.

Tilsynet omfattet det autoriserte regnskapsførerselskapet [redacted] og daglig leder/autorisert regnskapsfører [redacted]

Selskapet hadde på tilsynstidspunktet 68 regnskapsføreroppdrag, med en omsetning i 2017 på ca. kr 5,3 mill. Det har to ansatte.

Bakgrunnen for tilsynet var en innrapportering fra Skatteetaten etter en kontroll hos en av regnskapsførerselskapets oppdragsgivere. Kontrollen avdekket vesentlige mangler i oppdragsgiverens rutiner og regnskap, spesielt vedrørende registrering av omsetning og behandling av kassebeholdning. Finanstilsynet ba forut for tilsynet om en redegjørelse fra regnskapsførerselskapet for de innrapporterte forhold. Det vises til den tidligere oversendte tilsynsrapporten hvor innrapporteringen og redegjørelsen fra regnskapsførerselskapet er omhandlet.

Formålet med det stedlige tilsynet var å kontrollere om regnskapsførervirksomheten drives i samsvar med de kravene som gjelder, herunder om oppdragene gjennomføres i samsvar med god regnskapsføringsskikk. Ved kontroll av utvalgte enkeltoppdrag kontrolleres det arbeidet som utføres i forhold til regnskapsloven, bokføringsloven og annen relevant lovgivning. Regnskapsførere har også en viktig oppgave knyttet til å hindre eller avdekke økonomisk kriminalitet. Tilsynet dekket derfor også regnskapsførers oppfyllelse av pliktene etter hvitvaskingslovgivningen.

Alle regnskapsførerselskaper er underlagt forskrift om risikostyring og internkontroll. Finanstilsynets tilsyn dekker derfor om det er gjort en risikovurdering som er tilpasset den konkrete virksomheten, at risikoene er håndtert på en forsvarlig måte og at rapportering har skjedd i samsvar med forskriftens krav. Dersom regnskapsførerselskaper gjør en forsvarlig vurdering av de ulike

risikoene i virksomheten og følger opp disse, vil det bidra til å sikre en hensiktsmessig og betryggende virksomhet.

Det vises også til finanstilsynsloven § 3 som fastslår at Finanstilsynet skal se til at de institusjoner det fører tilsyn med virker på en hensiktsmessig og betryggende måte i samsvar med lov og bestemmelser gitt i medhold av lov samt med den hensikt som ligger til grunn for institusjonens opprettelse, dens formål og vedtekter.

2. Forhold i regnskapsførerselskapet

2.1 Noteopplysninger i årsregnskapet

Det følger av regnskapsloven § 7-43 at det i note skal opplyses om antall årsverk som virksomheten har sysselsatt i løpet av regnskapsåret.

Det var ikke opplyst om antall årsverk i regnskapsførerselskapets noter til årsregnskapet for 2017.

Det er i tilsvaret informert om at forholdet vil bli brakt i orden ved avleggelsen av årsregnskapet for 2018. Finanstilsynet tar opplysningene til etterretning.

2.2 Registrering i Enhetsregisteret

Det følger av regnskapsførerforskriften § 3-1 første ledd at regnskapsfører skal se til at det blir sendt melding til Enhetsregisteret når regnskapsfører påtar seg oppdrag og ved opphør av oppdrag.

Forut for tilsynet ble det innsendt liste som viste at regnskapsførerselskapet hadde 68 oppdragsgivere. Det ble opplyst under tilsynet at selskapet ikke hadde noen fast rutine for å melde fra til Enhetsregisteret når det påtar seg og avslutter regnskapsføreroppdrag. Finanstilsynet innhentet liste fra Enhetsregisteret etter tilsynet og det fremgikk av denne at selskapet er registrert som regnskapsfører for 94 oppdrag.

Det er anført i tilsvaret at det er foretatt en gjennomgang av oppdragene og at endringer er gjennomført. Det er forklart at differansen skyldes at regnskapsførerselskapet i Enhetsregisteret er registrert som regnskapsfører for flere foretak uten virksomhet. Finanstilsynet tar opplysningene til etterretning, men forutsetter at selskapet sikrer at det til enhver tid er overensstemmelse mellom selskapets egen oversikt over regnskapsføreroppdrag og registreringene i Enhetsregisteret.

2.3 Taushetserklæringer

Det følger av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 2.7.1 at regnskapsfører-virksomheten skal sørge for at samtlige medarbeidere avgir skriftlig taushetserklæring. Det samme gjelder andre som har tilgang til oppdragsgivers regnskapsmateriale hos regnskapsfører-virksomheten og/eller til regnskapsførervirksomhetens oppdragsdokumentasjon.

Regnskapsførerselskapet leier ut lokaler til annen virksomhet fra lokalet de driver virksomhet i. Det var ikke innhentet taushetserklæringer fra selskapets ansatte eller leietaker. Det ble imidlertid

opplyst under tilsynet at kontordører låses slik at uvedkommende ikke får tilgang til regnskapsførerselskapets dokumentasjon.

Det er anført i tilsvaret at forholdet er brakt i orden. Signert taushetserklæring fra andre som har tilgang til selskapets lokaler er vedlagt tilsvaret. Finanstilsynet tar informasjonen til etterretning.

2.4 Gjennomføring av hvitvaskingsregelverket

Ny hvitvaskingslov ble gjort gjeldende fra 15. oktober 2018. Regnskapsførerselskapet hadde på tilsynstidspunktet ikke utarbeidet noen rutiner slik at kravene i den nye hvitvaskingsloven ble oppfylt. Regnskapsførerselskapet hadde heller ikke nedfelt skriftlige rutiner etter de krav som fulgte av tidligere hvitvaskingslov av 6. mars 2009.

Regnskapsførere har en viktig rolle når det gjelder å avdekke eventuelle forsøk på hvitvasking. Det er derfor avgjørende at autoriserte regnskapsførere er kjent med pliktene etter hvitvaskingslovgivningen, og forstår viktigheten av å oppfylle disse. Finanstilsynet er kritisk til at regnskapsførerselskapet ikke hadde utarbeidet rutiner for å etterleve kravene som følger av hvitvaskingsregelverket, til tross for at selskapet har hatt autorisasjon som regnskapsførerselskap siden januar 2005.

Det hadde ikke vært rutine i regnskapsførerselskapet for å gjennomføre en risikobasert kundekontroll av oppdragsgiverne og at det ble foretatt en løpende oppfølging av kundekontrollen i regnskapsførerselskapet, jf. hvitvaskingsloven § 5. Selskapet har imidlertid hatt rutine for å gjennomføre legitimasjonskontroll av oppdragsgiverne.

Det er anført i tilsvaret at skriftlige rutiner nå er etablert. Rutinene er innsendt som vedlegg til tilsvaret. Finanstilsynet legger dermed til grunn at regnskapsførerselskapet har implementert rutiner i virksomheten som sikrer at hvitvaskingslovgivningens krav fullt ut blir overholdt.

2.5 Risikostyring og internkontroll

Det følger av risikostyringsforskriften at autoriserte regnskapsførerselskaper skal ha hensiktsmessige systemer for risikostyring og internkontroll. Forskriften pålegger selskapet løpende å vurdere hvilke vesentlige risikoer som er knyttet til virksomheten, og å gjennomføre nødvendige tiltak for å få risikoene ned på et akseptabelt nivå, jf. §§ 6 og 8. Det skal minst en gang årlig foretas en gjennomgang av vesentlige risikoer for alle virksomhetsområder, og det skal foretas en systematisk gjennomgang av om selskapets risikostyring og internkontroll er tilstrekkelig til å håndtere selskapets identifiserte risikoer på en forsvarlig måte, jf. §§ 7 og 8. Etter forskriften § 10 skal styret sørge for at selskapets valgte revisor avgir en årlig uavhengig bekreftelse til selskapet om at pålagte vurderinger er foretatt og dokumentert.

Finanstilsynet fikk forut for tilsynet tilsendt dokumentasjon som viste at det var foretatt en gjennomgang av selskapets internkontroll- og risikostyringssituasjon for 2018.

Risikovurderingen er dokumentert i dokumentene "*Kvalitetssikringsystem for* [redacted] og "*Vurdering av hva som er virksomhetskritiske risikoområder*". Sistnevnte dokument var datert

19. juni 2018 og var behandlet i styremøte 25. juni 2018. Revisors uavhengige bekreftelse vedrørende gjennomgangen var datert 27. november 2018.

Det var i dokumentet definert 57 risikoer for regnskapsførerselskapet. For 56 av risikoene var sannsynligheten for at de skulle inntreffe satt til "lav". Det var for alle risikoer angitt at det ikke var behov for eventuelle tiltak for å redusere risikoene. Det ble opplyst under tilsynet at selskapet også hadde et annet virksomhetsområde innen eiendom og utleie. Det fremgår av risikostyringsforskriften § 6 andre ledd at det skal foretas en gjennomgang av vesentlige risikoer for alle virksomhetsområder. Det forelå ingen vurdering av øvrig virksomhetsområde i selskapets risikovurdering.

Med bakgrunn i de manglene som ble avdekket under tilsynet, ba Finanstilsynet i de foreløpige merknadene om at det ble foretatt en fornyet vurdering av selskapets risikoområder, herunder om det øvrige virksomhetsområdet innen eiendom og utleie representerte en risiko for virksomheten. I den nye vurderingen skulle sannsynlighet og konsekvens vurderes opp mot regnskapsførerselskapets situasjon, foreliggende rutiner og faktisk oppdragsdokumentasjon.

Regnskapsførerselskapet har som vedlegg til tilsvaret sendt inn en fornyet vurdering av risikoområder. Det fremgår av dokumentet at det er foretatt en ny vurdering av sannsynlighet og konsekvens mot situasjon, nyetablerte rutiner og oppdragsdokumentasjon. Det er imidlertid ikke vurdert om selskapets virksomhet innen eiendom og utleie utgjør en risiko for virksomheten.

Finanstilsynet finner å ta selskapets vurdering av risikoområder og tiltak til etterretning, men forutsetter at selskapet inkluderer risikoen ved øvrig virksomhet.

3. Regnskapsførerselskapets rutiner og utøvelse av regnskapsføreroppdrag

I tidligere tilsendte tilsynsrapport beskrives selskapets organisering, rutineopplegg, interne kontroller og Finanstilsynets kontroll av enkeltoppdrag. Kravene i regnskapsførerloven, regnskapsførersforskriften og annen relevant lovgivning ligger til grunn for kontrollene. Den rettslige standarden "god regnskapsføringsskikk" i regnskapsførerloven § 2 andre ledd utfylles av standarder utarbeidet av Regnskap Norge, DnR og Økonomiforbundet.

3.1 Overordnet intern kontroll på oppdragsnivå

Finanstilsynet viser til regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 7.1 om kravet til overordnet intern kontroll på oppdragsnivå, hvor oppdragsansvarlig eller annen autorisert regnskapsfører minst en gang årlig skal kontrollere at følgende er gjort for hver oppdragsgiver:

- at oppdragsavtalen er à jour
- at fullmakter er skriftlig dokumentert og à jour
- at det foreligger en oversikt over mottak og utlevering av oppdragsgivers regnskapsmateriale som er à jour
- at vurdering av oppdragsgivers interne rutiner er gjennomført og dokumentert
- at avstemminger utføres og dokumenteres tilfredsstillende

- at handlinger i forbindelse med årsoppgjør er gjennomført, jf. GRFS pkt. 5.9.4
- at rapportering gjennomføres i henhold til oppdragsavtalen og krav gitt i eller i medhold av lov
- at fremdriftsoversikt er à jour
- at oppdragsdokumentasjon er à jour

Det følger videre av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 7.4 at kontrollen skal dokumenteres som del av regnskapsførers oppdragsdokumentasjon.

Kravet om å foreta en overordnet dokumentert intern kontroll på oppdragsnivå gjelder uavhengig av om det benyttes medarbeidere på oppdraget eller ikke. Det er den oppdragsansvarlige sitt ansvar å påse at dette faktisk blir gjort.

Selskapet hadde på tilsynstidspunktet ikke etablert rutine for systematisk å gjennomføre og dokumentere overordnet intern kontroll på oppdragsnivå. Selskapet benyttet ulike skjema som dekket flere av kontrollpunktene, men kontrollene ble ikke utført på et systematisk og overordnet nivå.

At overordnede kontroller blir gjennomført og dokumentert i samsvar med de kravene som stilles etter regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 7.1 og 7.4., er helt sentralt for å sikre at regnskapsføreroppdraget faktisk gjennomføres i samsvar med de krav som er fastsatt.

Det er anført i tilsvaret at selskapet har innført rutiner som sikrer at det nå foretas en systematisk og overordnet kontroll på oppdragsnivå. Finanstilsynet legger til grunn at tiltakene som er satt i verk sikrer at kravene i god regnskapsføringsskikk blir ivaretatt.

3.2. Avstemming og oppdragsdokumentasjon

Det følger av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 5.9.3 at samtlige kontoer i balansen skal være avstemt og dokumentert før endelig årsregnskap utarbeides. Tilsvarende gjelder for resultatkontoer dersom det vurderes som vesentlig for å sikre et riktig regnskap. Det følger også av bokføringsloven § 11 første ledd at ved utarbeidelse av årsregnskap skal det foreligge dokumentasjon for alle balanseposter med mindre de er ubetydelige. Bokføringsforskriften kapittel 6 gir ytterligere detaljer om hva som skal dokumenteres.

Finanstilsynet viser også til regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 6.2.2 – 6.2.7 som angir hva oppdragsdokumentasjonen skal inneholde. Regnskapsfører skal oppbevare oppdragsdokumentasjonen ordnet og betryggende sikret mot urettmessig tilgang, endring, sletting, tap og ødeleggelse i fem år etter utløpet av regnskapsåret i samsvar med regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 6.4.

Det følger videre av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 5.8.3 at ved hver periodiske regnskapsavslutning skal minimum følgende kontoer avstemmes:

- kundefordringer og leverandørgjeld
- kasse- og bankbeholdninger
- skyldig skattetrekk og arbeidsgiveravgift
- skyldig merverdiavgift

Å gjennomføre pliktige avstemminger og dokumentere disse er helt avgjørende for å ha sikkerhet for at et regnskap gir korrekt informasjon og at den regnskapspliktiges økonomiske rapporteringer blir korrekte og viser et sannferdig bilde av den økonomiske situasjonen. Når en regnskapsfører ikke gjennomfører avstemminger, eller bare gjør dette delvis, innebærer dette brudd på en av de vesentligste pliktene i regnskapsprosessen og svekker kvaliteten av regnskapsinformasjonen. Dette er uheldig både for oppdragsgiverne og andre brukere av regnskapsinformasjonen.

Ved det stedlige tilsynet kontrollerte Finanstilsynet avstemminger og oppdragsdokumentasjon for to oppdrag. Det ble under gjennomgangen registrert enkelte mangler. Manglene er nærmere beskrevet i tidligere tilsendte tilsynsrapport.

Det er som vedlegg til tilsvaret sendt inn dokumentasjon på de avstemmingene som ikke ble fremlagt under tilsynet. Det er også anført i tilsvaret hvilke rutiner som er innført i virksomheten for å sikre at oppdragsdokumentasjonen oppbevares på en systematisk måte.

Finanstilsynet tar opplysningene til etterretning. Finanstilsynet legger til grunn at rutinen vedrørende avstemminger og oppdragsdokumentasjon er forbedret slik at lovkravene fullt ut blir overholdt.

4. Finanstilsynets konklusjon

Det stedlige tilsynet viste at det var mangler i regnskapsførerselskapets rutiner i forhold til sentrale krav som stilles etter regnskapsførerloven, herunder god regnskapsføringsskikk.

Finanstilsynet ser den manglende etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket og risikostyringsforskriften, manglende dokumentasjonen av overordnet kontroll på oppdragsnivå, samt manglende dokumentasjon og system på avstemminger og oppdragsdokumentasjon som særlig kritikkverdig. Finanstilsynet finner imidlertid å ta selskapets tilsvaret til etterretning og legger til grunn at de mangler som ble konstatert under tilsynet er rettet opp.

For Finanstilsynet

Bernt Jan Aaland
tilsynsrådgiver

Wenche Falch-Hennum
spesialrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.